

Oponentský posudek disertační práce

Studentka DSP: Mgr. Vladimíra Kršková

Název práce: *Kvalita života osob s endokrinologickými chorobami*

Studijní program: Speciální pedagogika

Školitel: doc. PaedDr. Vanda Hájková, Ph.D.

Oponent: prof. PhDr. Marie Vítková, CSc.

Pracoviště: Katedra speciální pedagogiky, PedF UK

V disertační práci řeší autorka Mgr. Vladimíra Kršková aktuální téma, týkající se kvality života osob s endokrinologickými chorobami, konkrétně s Cushingovým syndromem, vzácným onemocněním způsobeným nadměrnou sekrecí kortizolu, které je spojené s významně zvýšenou morbiditou a mortalitou. Hodnocení kvality života osob s Cushingovým syndromem má význam pro identifikaci a následné odstraňování překážek, které ztěžují dosažení soběstačnosti jedince v každodenních aktivitách. Přispívá k řešení vzniklých obtíží v pracovním procesu i v sociálním životě. Speciální pedagog má důležitou roli v posilování snah o zlepšení sebepojetí a navrácení narušení osobní identity.

Hlavním cílem disertační práce a výzkumného projektu bylo zjistit, jak Cushingův syndrom ovlivňuje kvalitu života nemocných osob v České republice, zjistit psychologicko-sociálně-edukační faktory, které u osob s Cushingovým syndromem přispívají ke zlepšení kvality života, vytvořit edukační materiál pro studenty speciální pedagogiky a odborné pracovníky speciálněpedagogického poradenství, který by využívali v práci s jedinci s Cushingovým syndromem a zjistit faktory, které pozitivně posilují aktivity vedoucí k hledání zdravého životního stylu, napomáhající k léčbě na navrácení zdraví, a detekovat faktory, které negativně ovlivňují proces získávání vědomostí a nových zkušeností v podpoře zdraví. Uvedené cíle byly při zpracování výzkumného projektu bezezbytku splněny.

Ke zvoleným metodám disertační práce lze uvést, že jsou vhodně zvolené ke splnění stanoveného cíle. Disertační práce je zpracovaná jako teoreticko-metodologická studie s empirickým šetřením. Teoretická část práce má charakter monografické procedury. Jedná se o teoretický výzkum vypracovaný za pomoci techniky analýzy odborné literatury české a zahraniční, zejména anglické a analýzy četných internetových zdrojů ze všech studovaných oblastí. Fundovaným zpracováním teoretické části si autorka připravila dobrá teoretická východiska pro zpracování výzkumu disertační práce. V empirické části je zvolená metoda

smíšeného designu výzkumu, technika dotazníkového šetření s použitím specifických dotazníků kvality života (Cushig QoL) u 24 osob s aktivním Cushingovým syndromem a u kontrolní skupiny 75 zdravých osob. Získaná data jsou doplněna údaji z narativních a strukturovaných rozhovorů. Při analýze dat z rozhovorů byla použita metoda zakotvené teorie.

Disertační práce je členěná na část teoretickou a část výzkumnou, obsahuje celkem 12 kapitol. Teoretická část se skládá z šesti kapitol. První až třetí kapitola se zabývá problematikou kvality života, vymezením pojmu kvalita života ve vztahu k oboru speciální pedagogika a ve vztahu ke zdraví a nemoci. Ve čtvrté kapitole jsou definovány pojmy zdraví, nemoc a postižení. V páté kapitole je rozebrána problematika měření kvality života, se zaměřením na měření kvality života ve vztahu ke zdraví – HRQL. V šesté kapitole je charakterizován Cushingův syndrom.

Kapitoly teoretické části disertační práce se všemi subkapitolami jsou zpracované věcně správně, vybraná témata jsou dobře zvolená, citace je v normě, jednotlivé subkapitoly na sebe logicky navazují a poskytují autorce dobrá teoretická východiska pro zpracování výzkumného projektu disertační práce.

Výzkumná část disertační práce obsahuje rovněž šest kapitol s četnými subkapitolami. V sedmé kapitole je uveden popis výzkumu, v osmé a deváté kapitole interpretace výsledků dotazníkového šetření a dat získaných rozhovory. V desáté kapitole jsou zpracovány kazuistiky. V jedenácté a dvanácté kapitole jsou uvedeny výsledky výzkumu a doporučení pro teorii a praxi. Cíl a použité metody a techniky jsou uvedeny výše.

Ve výzkumu byly stanoveny čtyři hypotézy: 1. hypotéza - Osoby s Cushingovým syndromem pociťují významně sníženou kvalitu života v oblasti fyzické, psychické a sociální. 2. hypotéza - Subjektivně vnímané fyzické, psychické a sociální potíže jsou ve vzájemném vztahu. Z výsledků výzkumného šetření vyplynulo, že Cushingův syndrom závažným způsobem narušuje kvalitu života osob. S komplexním a závažným postižením, které provází změny tělesných funkcí a změny tělesného vzhledu, je spojeno i s postižením psychiky. Objevují se poruchy paměti, poruchy nálady, zejména tendence k depresivní poruše.

3. hypotéza - Subjektivně vnímaná snížená kvalita života přetrvává i po vyléčení nemoci. V průběhu výzkumu se podařilo získat výsledky dotazníkového šetření po odeznění Cushingova syndromu u 10 respondentů. Z výsledků je patrné, že k úpravě kvality života je potřebná delší doba.

4. hypotéza - Více než polovina respondentů vyhledává informace ohledně svého zdravotního stavu a možností léčby, které následně využívá v hledání strategií, které

napomáhají běžnému fungování a spokojenosti. Z rozhovorů vyplynulo, že zásadní informace osoby získaly od odborníků.

Oceňuji použitý design výzkumu a interpretativní rámec výzkumu, včetně jeho grafického zpracování. Stanovený výzkumný cíl a hypotézy byly v průběhu řešení výzkumu splněny. Rovněž považuji za významné uvedení přínosů studie, zhodnocení výsledků pro praxi a uvedení doporučení pro speciálně pedagogickou teorii a praxi. Z výzkumu vyplývá, že podpora osob s Cushingovým syndromem by měla být zaměřena na podporu vzorců chování, které pomáhají najít vhodný životní styl pomocí individuální, skupinové edukace a pomocí tvorby edukačních materiálů speciálními pedagogy. Dále pomoc speciálních pedagogů je spatřována v zaměření na podporu v pracovním prostředí a v užším a širším sociálním prostředí.

Po stránce jazykové a grafické odpovídá disertační práce požadavkům stanoveným na tento typ prací. Počet stran je 183 a příloha, počet titulů odborné literatury 107 ze všech studovaných oborů, včetně titulů zahraničních, zejména anglických a uvedení internetových zdrojů.

Otázky k obhajobě:

1. Jakou funkci mají speciální pedagogové při léčbě osob s Cushingovým syndromem na základě výsledků zjištěných v realizovaném výzkumu?
2. Jakým směrem by mohl být zaměřený návazný výzkum se zaměřením na speciální pedagogiku?

Závěry

Disertační práce Mgr. Vladimíry Krškové je významným příspěvkem k řešení problematiky kvality života osob s endokrinologickými chorobami z pohledu speciálního pedagoga. Výzkumný projekt disertační práce považuji za originální řešení zkoumané problematiky. V rámci zpracování disertační práce autorka jednoznačně prokázala velmi dobré odborné znalosti, schopnost práce s odbornou literaturou českou i zahraniční, zejména anglickou a samostatnou tvůrčí práci při výzkumné činnosti v oboru speciální pedagogika. Po stránce jazykové a formální odpovídá disertační práce požadavkům stanoveným na tento typ prací a splňuje podmínky stanovené vysokoškolským zákonem. Proto doporučuji přiznat Mgr. Vladimíře Krškové na základě úspěšné obhajoby vědecký titul Ph.D.

prof. PhDr. Marie Vítková, CSc.

V Brně 7. listopadu 2019